

เทศน์อบรมคณะลูกเสือชาวบ้าน ณ โรงเรียนบ้านตาต

เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

หน้าที่ต่อบุพการี

วันนี้ได้มาพบกับท่านทั้งหลายที่ให้ชื่อสมมุติว่าลูกเสือชาวบ้าน ทั้งคณะอาจารย์และคณะลูกเสือเป็นจำนวนมาก ได้นัดกันมารวมในสถานที่นี้ เพื่อการฝึกหัดและการอบรมศีลธรรมนำไปบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม นับว่าเป็นแขนงหนึ่งแห่งความสามัคคีเพื่อหลักใหญ่ คือประเทศชาติ อันเป็นสมบัติมีค่ามากของเราทุกคน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการรักษาด้วยกัน การรักษาสถิตอันมีค่าของตนๆ นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือเพียงสามัคคีกัน ด้วยเหตุผลใดที่จะเป็นความเจริญของประเทศชาติบ้านเมืองให้ต่างคนต่างมีความเสียสละด้วยเหตุผลนั้น อย่าเห็นแก่ตัว อย่าเห็นแก่เราแก่ท่าน อย่าเห็นแก่ความซี้เกียจอ่อนแอ อย่าเห็นแก่ความมั่งง่าย อย่าเห็นแก่ตัวมากกว่าคนทั้งชาติและสมบัติทั้งแผ่นดิน อย่าเห็นแก่ความขอไปที ดีเป็นของเรา ชั่วเป็นของคนอื่นหรือโยนให้เป็นของชาติไป นั้นมิใช่ความสามัคคี มิใช่ความหวังพึ่งเป็นพึ่งตายต่อกัน

อันความสามัคคีเพื่อส่วนรวมนั้น ตามหลักพุทธศาสนาท่านแสดงไว้มากมาย และถือเป็นหลักปฏิบัติเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอย่างยิ่ง เราพอมองเห็นได้อย่างชัดเจนภายในตัวเราเอง เช่นเวลาร่างกายเรามีความปรองดองสามัคคีกัน คือไม่เจ็บไข้ได้ป่วย อยู่ด้วยความผาสุกสบาย ธาตุชั้นการทำงานเป็นปกติ ไม่เจ็บท้องปวดศีรษะหรือวิกลจริตในอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ซึ่งจะเป็นความขัดข้องแก่ส่วนใหญ่แห่งร่างกาย เวลานั้นเราจะลุกเหินเดินไปทำหน้าที่การงานคิดอ่านอะไร ก็สะดวกปลอดโปร่งโล่งใจไปตามๆ กัน ทำอะไรก็สะดวกสบาย ไม่ขลุกขลักหนักกายลำบากใจ นี้เรียกว่าความสามัคคีในร่างกาย ไม่ว่าจะงานหนักงานเบา เราสามารถทำได้ไม่เหลือบ่ากว่าแรง งานนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปได้ตามใจหมาย

แต่ถ้าขณะใดร่างกายเกิดการขัดข้องขึ้นมา ไม่มีความสามัคคีกัน เจ็บนั้นปวดนี้ ออดๆ แอดๆ ขณะนั้น แม้จะเป็นส่วนมากน้อยเพียงไรก็ตาม ต้องแสดงถึงความขัดข้องตัดกำลังวังชา ตัดหน้าที่การงานของเราให้ลดลงไปโดยลำดับๆ สุดท้ายทำงานอะไรไม่ได้ เพราะความสามัคคีแห่งร่างกายมันแตก มันร้าวราน เมื่อถึงขั้นรุนแรงไม่มีทางเยียวยาแก้ไขได้ก็เรียกว่าตาย หมดผลประโยชน์ที่จะพึงได้จากร่างกาย นี้เรียกว่าความแตกสามัคคีแห่งร่างกายซึ่งเป็นของไม่ดีเลย จึงควรเห็นโทษของความแตกสามัคคีทุกด้านที่จะยังประโยชน์ส่วนรวมให้สำเร็จ ฉะนั้น ความสามัคคีจึงเป็นยอดแห่งความปรารถนาของหมู่ชนที่อาศัยกันอยู่ จะพึงมีแก่ใจรักสงวนไว้เพื่อส่วนรวมเสมอไป

พึงระลึกอยู่เสมอว่า การขาดความสามัคคีก็คือการขาดกำลัง การแตกสามัคคีก็คือการแตกแยกกัน ซึ่งไม่ใช่ของดีทั้งหมด ความสามัคคีกันก็คือการรวมกำลังกัน อะไรก็ตามเมื่อยังรวมกันด้วยดีย่อมใช้ประโยชน์ได้ดี เมื่อเริ่มร้าวเริ่มแตก ประโยชน์ย่อมจะเริ่มลดลงตามๆ กัน เมื่อแตกแยกจากกันจริงๆ เช่นหม้อแตก ถ้วยแตก เป็นต้น ย่อมขาดประโยชน์ในการใช้สอยทันที ด้วยเหตุนี้ ความสามัคคีจึงมีพลังและคุณค่ามหาศาล ไม่มีอะไรจะมีกำลังเทียบเท่าได้ จึงขอได้โปรดตระหนักในความสามัคคีว่าเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงทุกด้าน นับจากส่วนย่อยไปถึงส่วนใหญ่ มีความสามัคคีเป็นพลังยึดเหนี่ยวไว้ทั้งสิ้น ถ้าขาดความสามัคคีเพียงอย่างเดียว อะไรจะหนาแน่นเพียงใดย่อมสลายตัวลงได้อย่างไม่มีปัญหา จึงขอฝากธรรมสามัคคีไว้กับทุกท่านได้พากันเทิดทูนรักษา อย่าให้เสื่อมคลายสลายไปได้

ชะตาของทุกสิ่งทุกอย่าง มีชาติไทยของเราเป็นต้น จะยืนนานไปได้ก็ด้วยความสามัคคีแห่งคนในชาติเป็นสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด เพราะเรื่องใหญ่ก็ได้แก่คนของชาติจะเป็นผู้รักษาเทิดทูนหรือทำลายมากกว่า จึงกรณาระลึกข้อนี้ไว้ และช่วยกันเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความจงรักภักดีและความสามัคคีเถิด เชื่อว่าพวกเรารักษามหาคุณของชาติไว้ด้วยดี

สิ่งที่ผู้หวังความเจริญมั่นคงจะยึดเป็นหลักปฏิบัติต่อกันนั้น ได้แก่กฎหมายข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม นี่เป็นหลักที่จะทำความสงบสุขให้แก่ส่วนรวมทั้งส่วนย่อยส่วนใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยหลักความถูกต้องดีงามเป็นเครื่องดำเนินกฎหมายบ้านเมืองที่มีไว้ก็เพื่อรักษาหมู่มชนให้อยู่ด้วยความผาสุกมเย็น ไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น บ้านใดเมืองใดก็ตาม ถ้าไม่มีขอบเขต ไม่มีกฎหมายเป็นข้อบังคับไม่มีชื่อมีแป ไม่มีขนบธรรมเนียมอันดีงามเป็นเครื่องประพฤติปฏิบัติ บ้านเมืองนั้นจะเป็นบ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองและสงบสุขไปไม่ได้ ตรงข้ามจะมีแต่ความเดือดร้อนระส่ำระสาย มีแต่การฉกฉกปล้นจี้ฆ่าฟันรันแทงชิงดีชิงเด่นกัน เป็นงานประจำแผ่นดิน ถิ่นมนุษย์ บ้านเมืองกว้างแคบเพียงไร ย่อมจะกลายเป็นกองเพลิงเผาผลาญกันโดยถ่ายเดียว เพราะฉะนั้น มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันจำต้องมีกฎข้อบังคับเป็นชื่อเป็นแป เพื่อเป็นหลักยึดและปฏิบัติตาม จะเว้นสิ่งดังกล่าวเสียมิได้

มนุษย์เราถ้าขาดศีลธรรมภายในใจแล้ว แม้จะมีกฎหมายบ้านเมืองอยู่ก็ตาม ย่อมมีทางก่อความเดือดร้อนแก่กันได้ เพราะกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ นั้นเพียงรักษาได้ในที่แจ้งเท่านั้น ไม่สามารถรักษาในที่ลับตาได้ คนที่ไร้ศีลธรรมภายในใจไม่มีทางอายุ ย่อมมีทางทำชั่วแก่กันได้ ส่วนศีลธรรมนั้นไม่มีที่แจ้งและที่ลับ เพราะศีลธรรมเป็นเครื่องปกครองใจมนุษย์ ให้มีความละอายต่อความไม่ดีทั้งหลาย ในที่ทุกสถาน

ตลอดกาลทุกเมื่อ นอกจากนั้นยังมีความเห็นอกเห็นใจ มีความรู้สึกชั่วดีระหว่างตนกับผู้อื่น มีการขยี้แซงต่อสิ่งลามกคือบาปกรรมต่างๆ ทั้งในที่แจ้งและที่ลับ ไม่อาจทำลงได้ เพราะเห็นว่าสิ่งนั้นเมื่อทำลงไปแล้วย่อมเป็นความชั่วเสียหายได้เสมอไป ผู้มีศีลธรรมภายในใจจึงไม่กล้าทำความชั่วทั้งในที่แจ้งและที่ลับ

คนเรากล้ามีแต่หลักวิชาที่เรียนมาอันเป็นแบบโลกๆ ถ้ายศเดียว เช่นเรียนรู้ศีลธรรมและเรียนรู้กฎหมายมาจากตำรับตำราเพียงอย่างเดียว ไม่มีศีลธรรมคือ หิริโอตตปปะ เป็นต้น เข้าป้องกันหรือสนับสนุนอยู่บ้าง นักเรียนรู้ทั้งศีลธรรมและกฎหมายคนนั้นแลเป็นผู้ที่โกหกเก่งที่สุด เป็นผู้ที่มิเล่ห์เหลี่ยมหลายพันพันคมที่สุด ก่อความเดือดร้อนให้แก่คนหรือส่วนรวมได้มากที่สุด เพราะความรู้ที่เรียนมามากนั้นเป็นเครื่องมืออย่างดี ในการพลิกแพลงแต่งกลอุบายหลอกลวงแบบคว่ำกิ้นหงายกิ้น ชนิดไม่มียางอายติดตัวเลย เรียกว่าเป็นผู้มีอาวุธคือเครื่องมือทำลายคนได้มาก เพราะความขาดศีลธรรมเครื่องเหนี่ยวรั้งยังตัวให้สำนึกในสิ่งชั่วดีทั้งหลาย ฉะนั้นความขาดศีลธรรมภายในใจจึงมิใช่ของดี ปราชญ์ท่านดำหนิแต่ไหนแต่ไรมา

ศีลธรรมมิใช่ในผู้ใด จะเป็นคนมีความรู้มาก มีความรู้น้อย ก็นำรักษาสงสารนำเคารพนับถือ นำกราบไหว้บูชา นำไว้อกไว้ใจเชื่อถือได้ ผิดกับคนที่มีความรู้เป็นพิษภัย และเผาผลาญตนและผู้อื่นเป็นไหนๆ ดังนั้นหลักศีลธรรมจึงเป็นธรรมจำเป็นสำหรับหมู่ชนทุกชั้น ไม่มีอะไรที่น่ารังเกียจเหยียดหยาม การขาดศีลธรรมจึงเท่ากับขาดคุณสมบัติในตัวมนุษย์เรา คนเราจะมีคุณค่านำเคารพนับถือ จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบดั่งที่โลกทั้งหลายสมมุติว่าสูงกว่าบรรดาสัตว์นั้น ก็ต้องอาศัยหลักความประพฤติคือศีลธรรมเป็นเครื่องประดับส่งเสริม หากไม่มีศีลธรรมดังกล่าวเป็นเครื่องดำเนินบ้างเลย แม้จะไม่มีหางเหมือนสุนัข แต่จะเรียกว่าหมาก็ไม่น่าจะผิด

เพราะมนุษย์เรานี้ฉลาดมากกว่าสัตว์มีสุนัข เป็นต้น และสามารถทำความชั่วช้าลามกได้มากและกว้างขวางแทบไม่มีขอบเขตบริเวณ อาจทำความฉิบหายวายปวงให้โลกพินาศขาดสิ้นในวินาทีเดียวก็ได้ เพราะความฉลาดมีมาก เนื่องจากความไม่มีธรรมเป็นเครื่องปกครอง ไม่มีธรรมเป็นเบรคห้ามล้อ คือความดีนรกวัดแกว่งที่ผลักดันอยู่ภายใน จึงมักเป็นไปตามความชอบใจ สิ่งที่มีอยู่และผลักดันออกมานั้นได้แก่สิ่งต่ำทราม จึงชอบทำในสิ่งที่ต่ำ เช่น ชอบเบียดเบียนผู้อื่น ชอบในการกระหน่ำกระเทือนผู้อื่น ชอบยกตัวให้เหนือเขาเพื่อความดังความเด่น ทั้งที่ไม่มีอะไรพอจะดังจะเด่นเป็นที่น่าชม ความรู้ความเข้าใจเหล่านี้เป็นของร้อน ตัวเองก็ร้อนเพราะความรู้ประเภทนี้ คนอื่นก็ร้อนและเบื่อหน่ายรำคาญสันดานมนุษย์ผู้เป็นภัยแก่โลก

ฉะนั้น ศาสนธรรมจึงเป็นธรรมจำเป็นสำหรับมนุษย์เราทุกชั้นทุกเพศทุกวัยจะ
เว้นเสียมิได้ เมื่อโลกยังต้องการความสงบสุขแก่ตนและส่วนรวมอยู่ เฉพาะอย่างยิ่ง
เมืองไทยเราก็คือพุทธศาสนาเป็นหลักใจประจำชาติมานาน โดยบรรพบุรุษผู้ฉลาดแหลม
คมในยุคนั้นๆ พานับถือและปฏิบัติมาจนถึงพวกเราผู้เป็นลูกเป็นหลานได้นับถือสืบ
ทอดกันมา เนื่องจากพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่ให้ความไว้วางใจแก่มนุษย์ ให้ความ
ร่วมเย็นเป็นสุขแก่หมู่ชนผู้ถือพระพุทธศาสนาอย่างประจักษ์ใจ ไม่อาจแยกจากกันได้สม
กับพระศาสนาควรแก่มนุษย์ที่จะพึงปฏิบัติตามได้

ที่เราทั้งหลายประกาศว่า มัย ฃนุเต ติสระณน สห เป็นต้นนั้น ก็คือความถือ
พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ คำว่าพุทธ ธรรม คจฺฉามิ ธมฺมํ สงฺขํ สฺรณฺ
คจฺฉามิ นั้น หมายถึงองค์พระพุทธเจ้าหนึ่ง พระธรรมที่เป็นพระโอวาทคำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้าหนึ่ง พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าและตามเสด็จพระพุทธเจ้า จนถึง
ความบริสุทธิ์เป็นสาวกอรหันต์หนึ่ง ที่เราทั้งหลายยึดถือเป็นสรณะฝากเป็นฝากตาย
ถวายชีวิตเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ทั้งสามรัตนะนี้เป็นคุณธรรมอันเลิศ
ประเสริฐสุดในโลก ไม่มีสมบัติใดประเสริฐยิ่งไปกว่า พุทธถึงความอัศจรรย์แห่งคุณธรรม
เหล่านี้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ยังสัตว์โลกให้ตายใจได้ด้วยคุณธรรมของพระองค์ทุกส่วนไม่
มีที่ต่อติ

พระธรรมเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุดส่วน ไม่มีสิ่งใดที่จะบริสุทธิ์ยิ่งกว่าธรรมของพระ
พุทธเจ้า เป็น นิชยานิภธรรม นำผู้ปฏิบัติให้ถึงแดนเกษมโดยลำดับ พระสงฆ์สาวกก็
เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจนบรรลุอรหัตตธรรม จึงเป็นที่เชื่อถือและตายใจของพุทธศ
าสนิกชนเรื่อยมาจนถึงพวกเราที่พากันนับถือและเคารพบูชาอยู่เวลานี้ การที่เรากล่าวอ้าง
ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นที่ฝากเป็นฝากตายของใจ จึงเป็นความถูกต้อง
ต้องดีงามอย่างยิ่ง

สำหรับชาวพุทธเรา กรุณายึดหลักพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ไว้ภายในใจ
เถิด เวลาใจคะนองออกนอกกลุ่มนอกทาง คิดจะทำความไม่ดีไม่งามต่างๆ ขึ้นมา จะได้
ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ซึ่งสอนให้มีเมตตา สอนให้ทำแต่สิ่งดีงามต่อกัน การกระทำต่อสิ่ง
ที่ขัดต่อคำสอนท่านอันเป็นความทุจริตต่างๆ เป็นสิ่งไม่ดีเลย เป็นความประมาทไม่
เคารพครุ ดังนั้นจะเป็นเหตุให้ชยะแฉงหรือเกิดความละอายขึ้นภายในตัวที่เรียกว่า
หิริโอตตปเป เพราะความเคารพพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์อันเป็นองค์แห่ง
สรณะ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้นมีความไพเราะซาบซึ้งและนิ่มนวลภายในใจที่
สุดสำหรับชาวพุทธเรา เรื่องเมตตาก็คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อ่อนโยนด้วย

เมตตานั่นแล ฉะนั้นคนมีเมตตาก็คือคนมีพระพุทธรูป ธรรมะ สังฆะอยู่ในใจ ไปที่ไหนไม่ เป็นภัยต่อผู้ใด ความเมตตาจึงเป็นสิ่งที่โลกทั้งหลายต้องการไม่มีเวลาจำกัด ธรรมแท้ คือความน้อมนวล ความอ่อนโยนซึ่งมีมาแต่กาลไหนๆ และมีอยู่ตลอดไป คนมีเมตตา เป็นคนชอบเจื้อยเพื่อแผ้ว เป็นคนมีใจกว้างขวางเอ็นดูเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั่วไป มีการ สงเคราะห์ช่วยเหลือต่างๆ ทั้งด้านวัตถุและอุบายแนะนำสั่งสอนต่างๆ มีความเสียสละ เพื่อผู้อื่นได้รับความสุข มีความเห็นใจท่านใจเรา ไม่ดูถูกเหยียดหยาม มีความเมตตา เป็นพื้นฐานประจำสันดาน

คนเราเมื่อต่างมีเมตตาธรรมภายในใจ ย่อมไม่ถือสูงถือต่ำ วางตนต่อกันได้ อย่างสม่ำเสมอในคนทุกชั้นในสัตว์ทุกจำพวก โดยถือเป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วย กัน ถือว่าเป็นผู้มีคุณค่าแห่งความเป็นอยู่ด้วยกัน มนุษย์ไม่ว่าจะเกิดในบ้านในเมืองหรือ เกิดในที่ไหนๆ ก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และมีคุณค่าแห่งความเป็น มนุษย์เต็มภูมิด้วยกัน ความรู้ตัวว่าเป็นมนุษย์ย่อมมีเหมือนกัน ความเสมอภาคแห่ง ความเป็นมนุษย์จึงเหมือนกัน เมื่อทุกส่วนแห่งความเป็นมนุษย์มีสมบูรณ์ด้วยกัน การ นี้ก็ดูถูกเหยียดหยามกันจึงไม่ควรแก่มนุษย์ จะกลายเป็นมนุษย์ที่ทรุกรังแกสังคม เพราะธรรมคือความเสมอภาคไม่อำนวย

กรุณาทำความเข้าใจไว้ว่า ความเสมอภาคแห่งธรรมหรือศาสนานั้น เกี่ยวกับเรา ผู้นับถือและปฏิบัติ ท่านจึงสอนให้เป็นมิตรสหายกัน ไม่ให้รังเกียจกัน ไม่ถือชาติชั้น วรรณะ ไม่ถือสูงถือต่ำ ไม่อวดดีบอวดดีว่าตนมีฐานะดี มีความรู้สูง ไม่ดูถูกเหยียด หยามว่าคนอื่นโง่ คนอื่นต่ำต้อยด้อยฐานะยศศักดิ์บริวาร ไม่มีความรู้ความฉลาด ไม่มี สมบัติบริษัทบริวารเหมือนตน แต่คิดว่าเป็นเพื่อนสัตว์เพื่อนมนุษย์ที่ตกอยู่ในวงแห่ง กรรมดีชั่วสุขทุกข์เหมือนกัน เฉพาะมนุษย์เราแม้จะเกิดในชาติชั้นวรรณะใด สถานที่ใด ในบ้านในเมือง บ้านนอกบ้านนา บ้านป่าบ้านดงหรือที่ไหนๆ ก็ตาม ล้วนเกิดเป็นมนุษย์ โดยสมบูรณ์ด้วยกัน สัตว์เกิดในบ้านก็เป็นสัตว์โดยสมบูรณ์ของมัน

คนเราจะเกิดอยู่ที่ไหนๆ ก็เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ เพราะพ่อแม่เราเป็นมนุษย์ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ทั้งคน จะเรียกว่าสัตว์ได้อย่างไร ก็ต้องเรียกมนุษย์เสมอกัน มนุษย์จึงมีคุณค่าเสมอกันในความเป็นมนุษย์ด้วยกัน และควรเคารพสิทธิและคุณค่า ของกันและกัน ไม่ควรเบียดเบียนทำลายกัน อันเป็นการทำลายจิตใจและทรัพย์สินสมบัติ ของกันและกัน เพราะการทำลายจิตใจและทรัพย์สินสมบัติของกันและกันนั้นมิใช่เรื่องเล็ก น้อยเลย เป็นเรื่องเจ็บแสบมากที่สุด

คนที่ฆ่ากันทั้งในที่แจ้งและที่ลับใต้ ก็เพราะทนความเจ็บแสบเคียดแค้นไม่ไหว นั้นเอง เมื่อทนไม่ไหวก็ต้องแสดงการตอบรับให้สาสมใจ โดยการเอาน้ำสกปรกชะล้าง

สถานที่สกปรกให้เพิ่มความสกปรกยิ่งเข้าไปอีก ดังท่านว่า เราย่อมไม่ระงับเพราะการ ก่อเวรต่อกัน นอกจากจะเป็นการส่งเสริมเวรให้ทวีรุนแรงยิ่งขึ้นถ้ายึดเดี่ยว นี่แลเวรที่ ก่อกันขึ้นด้วยการทำชั่วต่อกัน จึงไม่มีวันสิ้นสุดยุติลงได้ ถ้าต่างให้อภัยกัน อดกลั้น ขันติต่อกัน ความโกรธแค้นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นชั่วขณะก็ย่อมดับลงเอง เพราะไม่มีเครื่องส่งเสริมให้กำเริบได้อีก เรื่องก็เลิกแล้วกันไป ที่ท่านที่เราย่อมมีทางพลังเปลวได้ด้วยกัน เพราะเป็นมนุษย์ปุถุชนด้วยกัน เมื่อต่างให้อภัยกัน ต่างก็อยู่ด้วยกันเป็นผาสุก สมกับ มนุษย์เราเป็นสัตว์ขี้ลาดหวาดกลัวยิ่งกว่าสัตว์บางชนิดซึ่งอยู่ลำพังตัวเดียวก็ได้ ส่วน มนุษย์เราอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องวิงวาดคนนั้นคนนี้เพื่อนฝูงย่งไปหมด

การสร้างบ้านสร้างเมืองอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นกอ ก็เพราะความขี้ลาดของคนเรานั้นเอง แต่ชอบอวดตัวว่าเก่งกล้าสามารถเสมอ ไม่เคยยอมตัวบ้างเลย เมื่ออยู่ด้วยกันก็ ชอบทะเลาะกันแก่งแย่งกัน อวดดีบอวดดีต่อกัน ทั้งที่หาของดีในตัวเองยังคำไม่เคยเจอ ทางที่ถูกควรมีความรักสงสารกัน เกรงอกเกรงใจกัน เคารพนับถือกัน รักษาหน้าใจกัน ดังนั้นหลักศีลธรรมอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวเกี่ยวเกาะทางจิตใจของมวลมนุษย์ จึงเป็นธรรม จำเป็นสำหรับมนุษย์ผู้ต้องการความร่มเย็นผาสุก ศีลธรรมแผ่ไปกว้างเพียงไร โลกย่อม มีความสงบสุขมากเพียงนั้น

ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะประกาศธรรมสอนสัตว์โลก ก็เพราะพระเมตตาสงสารนี้ แลสะเทือนพระทัย ฉะนั้นความเมตตาจึงเป็นธรรมที่มีคุณค่ามากเหนือสิ่งใด ๆ อะไรก็ตามที่มีความเมตตาสงสารนำหน้า จะเป็นความร่มเย็นแก่ผู้เกี่ยวข้องไม่มีประมาณ โลกเราถ้าขาดความเมตตาเสียอย่างเดียว ย่อมตัดญาติขาดมิตรกันได้ แม้ที่สุดพ่อแม่กับลูก ก็เป็นอันไปได้อย่างไม่มีปัญหา โดยไม่ต้องพูดถึงส่วนอื่นผู้อื่นที่มีความเกี่ยวข้องกันเล็กน้อยเลย

เวลานี้เราทั้งหลายเข้ามาสมัครเป็นลูกเสือ รวมกันเป็นหมู่เป็นคณะเพื่อเป็น กำลังของชาติ กำลังหนึ่ง ๆ บวกกับกำลังหนึ่ง ๆ เข้าก็เป็นพลังมากไปเอง กำลังนี้แลเป็น เครื่องรักษาประเทศชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ความเป็นเอกราชในแผ่นดินถิ่นอาศัย คือความเป็นเอกราชในการปกครองตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่คนทั้งชาติปรารถนา กัน เพราะ ไม่อยู่ใต้อำนาจกดขี่บังคับของผู้ใด ต่างปกครองตัวเองโดยอิสระ คนเราเมื่อเป็นอิสระ ย่อมเป็นสุข

ประเทศชาติเป็นสมบัติของเราทุกคนซึ่งจะต้องช่วยกันป้องกันรักษา และเป็น ของใหญ่ เป็นสมบัติกองใหญ่ ทั่วทั้งแผ่นดิน ลำพังคนเดียวไม่อาจรักษาให้ปลอดภัยได้ จึงต้องอาศัยคนของชาติช่วยกันรักษาด้วยความสามัคคี อย่าให้แตกร้างด้วยการยุแหย่ ต่าง ๆ ซึ่งมักมีอยู่เสมอในที่ทั่วไป นี่เป็นศัตรูสำคัญที่จะพึงช่วยกันระมัดระวังให้มากเพื่อ

ความมั่นคงของชาติ ศัตรูนี้เพียงเป็นลมปาก ปากกา แต่เป็นพิษร้ายแรงมาก สามารถทำให้โลกสะเทือนและแตกกระจายได้ ส่วนมากคนจะทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือโลกจะเกิดสงครามกัน เจ้าสงครามปาก ปากกามักเข้ามาก่อน สิ่งอื่น ๆ ถึงจะตามมาทำทีหลัง ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนที่รับผิดชอบในชาติอันเป็นสมบัติของตน ควรระวังไม่ให้นงนอนใจ คำว่าชาตินั้น ต่างคนต่างเป็นเจ้าของ เพราะต่างคนต่างก็เป็นสมบัติของชาติ จึงต่างคนต่างช่วยกันรักษาด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคีกัน ดังที่เคยอธิบายมาแล้ว

ขอย้ำเรื่องลมพิษ ลมศัตรูอีกครั้ง พอเห็นโทษของมัน คือคำพูดใดของผู้ใดก็ตามแม้จะเป็นเพียงลมปาก แต่เป็นสิ่งที่เหน็บแนมฝังลึกและยังสังคมให้เปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่มีปัญหา เพราะออกมาจากความรู้สึกผู้บงการ เป็นสิ่งที่ให้ร้ายได้ที่สุดก็คือคำพูด ให้ดีที่สุดก็คือคำพูด ต้องได้ระมัดระวังกันอย่างมาก เป็นสิ่งที่ให้โทษให้คุณมากที่สุดก็คือคำพูด ท่านจึงว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ทั้งนี้ก็เพราะปากเป็นหนึ่งในการแสดงออกแก่ผู้อื่นและสังคมนั่นเอง

การยุแหย่ก่อความวุ่นวายต่าง ๆ ล้วนออกมาจากปากเป็นสำคัญ กล่อมให้คนเคลิบเคลิ้มหลงใหลก็เพราะปาก สอนคนให้เป็นคนดีจนถึงขั้นดีเยี่ยมก็เพราะปาก พูดได้ทุกแง่มุมทั้งที่ทำไม่ได้ก็คือปาก หลอกคนให้ล้มจมฉิบหายก็คือปากเป็นตัวละครสำคัญ พูดไม่เลือก กินไม่เลือก ก็คือปาก อาหารหวานคาวชนิดต่าง ๆ แทบไม่มีค้างโลกก็เพราะปาก กินแบบไม่เลือก กินไม่หยุดไม่ถอย กินไม่เบื่อไม่รำคาญก็คือปาก ต่ำเขาเก่ง ๆ ก็คือปาก อะไร ๆ กว้านมากินจนหมดก็คือปาก

ปากจึงเป็นราวกับยักษ์ตัวมีเล่ห์เหลี่ยมร้อยพันพันคมที่สุด แต่พวกเราก็ไม่สะดุดใจคิดเห็นภัยของปากกันบ้างพอได้สำราญ เพียงลมปากผิวออกมาก็เชื่อกันแบบลัทธิระนาวหลับสนิท ไม่นึกเข็ดกันบ้างในสิ่งที่ปากทำพิษ ฉะนั้นปากจึงมีอำนาจมากสามารถกล่อมคนให้หลับทั้งเป็นได้ไม่เลือกหน้า จึงขอฝากท่านทั้งหลายไปพิจารณาซึ่งอาจเกิดประโยชน์แก่ตัวท่านเองและส่วนรวม

การเรียนและการฝึกอบรมต่าง ๆ ก็เพื่อความเจริญของตัวและของชาติ ซึ่งเราทั้งหลายทราบกันดี เวลานี้เราเป็นลูกเสือของชาติเพื่อทำประโยชน์ให้บ้านเมือง จงพากันตั้งหน้าปฏิบัติกิจการนั้น ๆ ด้วยความพร้อมเพรียงสามัคคี เพราะความสามัคคีเป็นยอดแห่งกำลังทั้งหลาย จึงกรุณาเห็นคุณค่าแห่งความสามัคคีว่า สามารถยังกิจการนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างใจหมาย อนึ่งบ้านเมืองจะตั้งอยู่ได้จรัสถาวรและสงบร่มเย็น ย่อมอาศัยคนของชาติเป็นผู้สงวนรักษา เป็นผู้มิชื้อมิแป มีขนบธรรมเนียม มีกฎข้อบังคับสำหรับชาติของตน ประพฤติตัวอยู่ในขอบเขตเหตุผลบรรณธรรมต่าง ๆ ไม่ตื้อตึงฝ่าฝืนต่างคนจะมีความผาสุกร่มเย็น

การทำลายล้างผลาญกัน การฉกฉลักปล้นจี้ การคดโกงรีดไถ การเอารัดเอาเปรียบกัน การหลอกลวงต้มตุ๋นเพื่อนมนุษย์ตาดำๆ ด้วยกันเหล่านี้ มิใช่เป็นของดีที่น่าชมเชย และมีใช้ทางแห่งความสงบเย็นของบ้านเมือง แต่เป็นการทำลายจิตใจและสมบัติของผู้อื่นให้เสียหายและเกิดความเคียดแค้นขุ่นเคือง นั่นมิใช่ทางของผู้จะยังชาติให้เจริญ มิใช่ผู้รักชาติและญาติมิตรเพื่อนฝูงจะพึงสนใจทำ

ทุกคนที่มานั่งอยู่ที่นี้ก็ดี เป็นเด็กก็ดี ผู้ใหญ่ก็ดี อย่าลืมว่าเราทุกคนต่างมีพ่อแม่เป็นแดนเกิด และเลี้ยงดูให้ความอุปการะมาด้วยดีแล้วด้วยกัน เราเกิดที่แรกไม่สามารถรู้สึกตัวว่าเราเป็นมนุษย์หรือเป็นอะไร ต้องอาศัยพ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงดูรักษา และรักษามาแต่อยู่ในครรภ์ กระทั่งตกคลอดออกมา ต้องอาศัยพ่อแม่พี่เลี้ยง ประคับประคองเรื่อยมา พอเติบโตขึ้นสมควรจะได้รับการศึกษาเล่าเรียนวิชาความรู้ต่างๆ พ่อแม่ก็ส่งเข้าเรียน เครื่องอุปกรณ์การเรียนต่างๆ แต่ต้นจนอวสานจะหมดมากน้อยเพียงไร คือค่าเครื่องเขียน เครื่องเรียน ค่ากระดาษดินสอ ค่าเสื้อผ้ากางเกง เครื่องเรียน เครื่องเล่นต่างๆ ตลอดค่าเทอมนั้นๆ และสิ่งจรรยาไม้นั้นๆ ที่จะนับอ่านได้ เหล่านี้ล้วนเป็นภาระหน้าที่ของพ่อแม่จะต้องรับแบกหามทั้งหมด

ตัวเราเองไม่มีอะไรติดตัว แม้ร่างกายชีวิตจิตใจความเป็นอยู่รอบด้าน ก็พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดู เป็นผู้บำรุงรักษาให้ความเจริญเติบโตและปลอดภัย ตลอดความรู้วิชาแขนงต่างๆ ตัวเราเองไม่ปรากฏว่ามีอะไรจะพอนำมาอวดพ่อแม่พอได้ภูมิใจ นอกจากกินกับเล่นและร้องไห้ออดอ้อนเคี้ยวเซ็ญกวนใจต่างๆ ตามความชอบใจเท่านั้น ไม่มีค่าอะไรเลย มีเพียงสักว่าเป็นคนกับโลกเขา

เด็ก ๆ ในวัยนี้เป็นวัยที่ยุ่งกวนใจมากมาตลอดเวลา ร่างกายนั้นเล็กน่าเอ็นดู สงสารมาก แต่เรื่องก่อกวนวุ่นวายนั้นไม่ได้เล็กเหมือนร่างกาย มีแต่ใหญ่ๆ โตๆ กันทั้งนั้น จนมาถึงวัยนี้ซึ่งเป็นวัยที่เติบโตพอรู้เพียงสภาวะบ้าง แต่ยังไม่วัยที่จะต้องรบกวนพ่อแม่ด้วยสิ่งต่างๆ มีเครื่องแต่งตัวเป็นต้น แต่เป็นวัยที่ได้เล่าเรียนมาพอสมควรซึ่งเริ่มแต่ ก ไก่ ข ไข่ ขึ้นไปประถม มัธยม ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ก้าวขึ้นสูงขึ้น ปัญญาชน เพื่อให้สมเกียรติสมภูมิของปัญญาชน พวกเราจงอย่าพากันลืมบุญคุณของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูทะนุถนอมเรามาก่อนใครในโลก อย่าลืมครูสืมาจารย์และท่านที่เคยมีอุปการคุณต่อเรามา จงระลึกถึงบุญคุณท่านอยู่เสมอ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในตัว ในใจเราเวลานี้ ล้วนมีพ่อแม่ผู้มีครูมีอาจารย์เป็นผู้เลี้ยงดู เป็นผู้อบรมสั่งสอน เป็นผู้บำรุงส่งเสริมมาก่อนทั้งสิ้น

ผู้ใดเป็นคนอกตัญญู ไม่รู้บุญรู้คุณท่าน เห็นแก่ตัว เห็นแก่ปัจจุบันของตัวว่ามี ความรู้ความฉลาดพอตัว ไม่ก้มหัวลงนอบน้อมท่านผู้มีคุณแก่ตน ไม่คำนึงถึงท่านผู้มี

พระองค์ท่าน ผู้นั้นเป็นคนขวางโลกหาความเจริญมิได้ เหมือนต้นไม้ที่ตายยืนต้นปราศจากดอกผลและใบที่ให้ความร่มเย็นฉนั้น กรุณาทุกท่านจดจำไว้อย่าให้เป็นบุคคลประเภทไม้ที่ตายยืนต้นดังที่กล่าวมา จะเป็นโมฆบุรุษโมฆสตรีไปตลอดวันตาย และเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจเกลียดชัง เอือมระอา ไม่ปรารถนาของเพื่อนมนุษย์ผู้ดีทั้งหลาย

ขอย้ำอีกครั้งว่าเราทุกคนเกิดมาจากพ่อจากแม่ ได้รับความรู้วิชามาจากครูจากอาจารย์ เรื่อยลื้มตัวถือว่าตนเก่งกล้าสามารถ บทเวลาพลาดท่าจะเสียคนคือเราซึ่งเป็นความเสียหายมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ยิ่งเวลานี้โลกกำลังเปลี่ยนแปลงวถวนสับสนกันมากจนแทบมองไม่ทัน เพราะความรู้ปริตผิดธรรมดาไปต่าง ๆ ถ้าจะมีใครผู้ใดมาพูดว่าเวลานี้โลกกำลังเป็นบ้าตั้งนี้ก็ไม่น่าจะผิด ยิ่งน่าชมเชยเสียด้วยว่า เขาพูดถูกกับความจริงที่กำลังเป็นอยู่ เพราะสิ่งไม่น่าจะเป็นไม่น่าจะเกิด มันก็เป็นมันก็เกิดขึ้นได้

นับแต่เกิดมาก็นานพอสมควร ยังไม่เคยพบเคยเห็นก็ได้พบได้เห็นเสียแล้วกับโลกปัจจุบัน เช่นเด็ก ๆ เป็นต้น เออะอะก็จับครูอาจารย์เข้าห้องขังเหมือนนักโทษบ้าง ฟ้องขับไล่ครูไล่อาจารย์ออกบ้าง ให้อยู่และแหกเหลวไปหมด เที้ยยุแหย่ก่อกวนสถานที่สงบให้ลุกเป็นไฟไปบ้าง เป็นต้น แรก ๆ ที่ทำก็รู้สึกว่ามีเหตุผลน่าชม พอต่อมาก็เลยลื้มตัวเห่อกันใหญ่จนลื้มผู้ใหญ่ที่ดี ลื้มครูลื้มอาจารย์ ลื้มพ่อลื้มแม่ เมื่อขึ้นเป็นอย่างนี้อยู่ ต่อไปจึงน่ากลัวเด็ก ๆ เห่ ๆ บ้าความรู้เหล่านี้จะจับพ่อจับแม่เข้าห้องขังนะนี่นะ โดยให้ข้อหาว่าพ่อแม่เป็นคนขวางโลกบ้าง คนครีล้าสมัยบ้าง เป็นคนงก ๆ ้ง ๆ ายาเพื่อนฝูงบ้าง

เรื่องเหล่านี้จะเป็นได้จริงถ้าไม่พากันรู้สึกตัวเสียแต่บัดนี้ แล้วแก้ไขเสีย อย่าทนให้เรื่องบัดสีโลกพินาศมันเกิดขึ้นเพราะหัวทันสมัยไฟประลัยกัลป์เครื่องเผาโลก เพราะโลกเวลานี้กำลังหมุนตัวเข้าไปสู่...อะไรบอกไม่ถูก ความรู้ที่เรียนมาก็กลัวจะเป็นเครื่องมือของความโหดร้ายทารุณเป็นผู้ใช้ เป็นผู้พาแสดงออก สุดท้ายความรู้ท่วมหัวจะเอาตัวไปไม่รอด จึงขอได้โปรดพิจารณาตรองเหตุตรองผลด้วยความรอบคอบ เพราะประเทศชาติบ้านเมืองเป็นลิ่งมีค่ามาก ไม่ควรทำอะไรด้วยการเห่เหิมด้วยความสนุกด้วยความอยากเด่นอยากดัง โดยเอาชาติเข้าเป็นเครื่องมือ เมื่อเสียไปแล้วจะไม่มีปัญญาเอากลับคืนได้

ความถูกต้องดิงามที่สามารถระงับดับทุกข์เวรภัยทั้งหลายได้นั้น ทางหลักพุทธศาสนาท่านสอนไว้โดยถูกต้องตายตัวอยู่แล้วว่า บุพการีของเราคือใคร คือพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูเรามาแต่วันเกิดจนบัดนี้นั้นแล ในโลกมนุษย์เราไม่มีใครกล้าเสียสละ ไม่มีใคร

ที่จะรักสงสารบุตรธิดาสุดซึ่งยิ่งกว่าพ่อกับแม่ ท่านทั้งสองนี้เป็นบุคคลที่บุตรธิดาทั้งหลาย จะควรคิดระลึกถึงพระคุณเป็นอย่างมากกว่าใคร ๆ แต่มักไม่ค่อยสนใจคิดกัน

ความไม่ค่อยคิดถึงบุคคลสำคัญ จึงเป็นเหตุให้เด็ก ๆ สิ้นตัวเยอหยิ่งจองหอง เวลาค่อย ๆ เติบโตขึ้นมา เพราะสิ้นนึกในเวลาเป็นเด็กที่เคยสร้างอำนาจบาตรหลวงบนหัวพ่อแม่ คือลูกแต่ละคนล้วนเป็นเจ้าของอำนาจที่เดียวละ ที่จะกดขี่บังคับพ่อแม่ให้ทำตามตามความพอใจของตน ในทุกสิ่งที่คุณต้องการแม้สิ่งไม่ควร ยิ่งตัวเล็ก ๆ ยิ่งมีอำนาจมาก พ่อแม่ที่แสนอดแสนทนจนเป็นที่น่าสงสาร อุตส่าห์ทำตามใจลูกแทบทุกอย่าง เพราะความรักความเอ็นดูสงสาร เห็นว่าเป็นเลือดเนื้อในหัวอกของตน ลูกว่าอย่างไรชี้ให้เป็นนกกก็เป็นนกมา ชี้ให้เป็นกาก็เป็นกามา ทั้งที่พ่อแม่ไม่ได้เป็นนกกเป็นกา ลูกชี้ให้เป็นอะไรก็จำต้องให้เป็นสิ่งนั้นมาจนได้ คือต้องวิ่งเต้นชวนขวยขามาให้ตามใจ ไม้จิ้มเสียงเล็ก ๆ จะแผดก้องขึ้นมาในขณะนั้น

ลูกคนหนึ่ง ๆ ล้วนเคยเป็นข้าหลวงใช้อำนาจต่อพ่อแม่มา เคยบังคับบัญชาพ่อแม่เอาตามชอบใจเรื่อยมา จนโตขึ้นบ้างค่อยลดอำนาจลงมาอยู่ในตำแหน่งอำนาจชั้นนายอำเภอ นายตำบลคือกำนัน ลดลงมาแค่ผู้ใหญ่บ้าน และเป็นเจ้าอำนาจใหญ่โตในครอบครัว ยิ่งลูกคนเล็ก ๆ นั้นแลยิ่งเป็นผู้ทรงอำนาจสิทธิ์ขาดแต่ผู้เดียวในครอบครัว บงการว่าอย่างไรต้องให้เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่ได้อย่างใจก็ร้องไห้ตาเป็นไฟไปเทียวละ พ่อแม่จำต้องวิ่งเต้นชวนขวยขามาให้ได้ตั้งใจ ลูกคนหนึ่ง ๆ ต้องเคยครองตำแหน่งข้าหลวง ตำแหน่งนายอำเภอ ตำแหน่งกำนัน ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาเป็นเวลาหลายปี กว่าจะลดตำแหน่งลงมาบ้างพอดูได้ แต่จะลดลงไปเป็นฐานะชาวบ้านธรรมดาจะห่างพ่อแม่กับลูกนั้นเป็นไม่ยอมเด็ดขาด จนวันตายจากกันระหว่างพ่อแม่กับลูก ต้องเป็นนายเหนือหัวพ่อแม่อยู่นั่นเอง เรื่องมันเป็นอย่างนี้

แม่ผู้เทศน์และท่านผู้ฟังทั้งหลายก็แน่ใจว่า ต้องเคยครองอำนาจหน้าที่เป็นผู้ว่าราชการครอบครัว นายอำเภอครอบครัว กำนันครอบครัว ผู้ใหญ่บ้านครอบครัวมาแล้ว นิสัยนั้นจึงติดตามด้วยการเอาไรต์เอาเปรียบพ่อแม่โดยไม่มีเจตนา เพราะหลักธรรมชาติระหว่างพ่อแม่กับลูก ๆ หากผูกพันกันมาเอง ไม่ว่าที่ไหน ๆ ย่อมมีลักษณะเช่นเดียวกัน

เพื่อความถูกต้องเหมาะสมและดีงาม สมกับพ่อแม่เป็นผู้บังเกิดเกล้าและเคยมีพระคุณแก่ลูก ๆ ทั้งหลายมา ลูก ๆ อย่าถือสิทธิ์จนเกินไป อย่ากดขี่ข่มเหงพ่อแม่จนเกินไปแม้ไม่มีเจตนา เพราะผิดวิสัยของลูก ๆ ที่อยู่ใต้ร่มเงาแห่งบุญคุณของท่านที่อุปการะมาก่อน การถืออำนาจเพราะอาศัยความเป็นลูกและความรักเมตตาของพ่อแม่ เป็นเครื่องมือเดียวเข็ดุดุค่าท่านตามความชอบใจแต่เล็กจนโตนั้น เป็นความผิดถนัด

ของลูก ๆ ทั้งหลาย บางคนทะเลาะกับพ่อแม่ด้วยความเห่อเหิมลืมนัวก็มีไม่น้อย สาเหตุเพราะความทะเยอทะยาน

เห็นเพื่อนเขามีอะไรอยากมีอยากได้และรบกวนพ่อแม่ด้วยวิธีต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงฐานะของเขาของเราบ้างเลย อยากได้เงินเท่านั้น อยากได้สิ่งนี้เท่านั้น ยุ่งไปหมดพ่อแม่ก็จะแตก เลี้ยงมาก็ยากพอแล้ว ยิ่งเลี้ยงไม่รู้จักเติบโตสักที นำเอือมจรรย์ๆ กับลูกประเภทลอก ประเภทลาก ประเภทเลิกเหล่านี้ กรุณาทุกท่านฟังและนำไปพิจารณาด้วยดี เพราะการเลี้ยงคนเป็นภาระหนักมากกว่าเลี้ยงสัตว์ ใครยังไม่ทราบกองทุกข์อันใหญ่หลวง พอได้เลี้ยงลูกสักคนสองคนก็ทราบเอง

การกล่าวทั้งนี้มิได้มุ่งจะติเตียนลูก ๆ ทั้งหลาย แต่กล่าวตามความเป็นจริงที่เป็นมาทั่วโลกดินแดน แม้ผู้แสดงเองก็เคยโตขึ้นนั่งถ่ายนอนถ่ายบนหัวบนดักพ่อแม่มาแล้วอย่างชานาญไม่มีใครหาญสู้ การกล่าวทั้งนี้ก็เพื่อบรรดาเราทั้งหลายที่เคยเป็นลูกของพ่อแม่มาแล้ว ได้สำนึกตัวกลัวบาปกันบ้าง ที่เคยเอาพ่อแม่เป็นบ่อกลางเรือนมานานจะไม่เย่อหยิ่งจองหอง ไม่ชิงสุกก่อนห่ามไปเสียทุกอย่าง แม้ยังไม่ถึงกาลอันควรและมีฐานะที่จะทำ พ่อแม่ทั้งสองแม้จะยากจนข้นแค้นขนาดไหนก็พยายามตะเกียกตะกายเลี้ยงลูกมาอย่างสุดกำลังด้วยกัน

บรรดาเราทั้งหลายที่มารวมกันเป็นจำนวนมากเวลานี้ ล้วนเคยเป็นเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดูแทบเป็นแทบตายมาด้วยกันทั้งสิ้น อย่าเข้าใจว่าเป็นเทพเจ้ามาจากสวรรค์วิมานโอปปาทิกะ ที่ผุดเกิดขึ้นเองโดยปราศจากผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูเลย แต่เติบโตขึ้นมาด้วยความทุกข์ลำบากแทบเป็นแทบตายของท่านนั่นเอง กว่าจะปรากฏตัวเป็นผู้ใหญ่ เป็นนักเรียนนิสิตนักศึกษา เป็นอาจารย์ หรือเป็นอะไรๆ อยู่เวลานี้ พุดง่าย ๆ ว่าพวกเราเติบโตขึ้นมาจากกองทุกข์ของพ่อแม่ ที่ยากแค้นแสนเข็ญและแสนอดแสนทนนั้นแล จะได้พ่อแม่เศรษฐีมีทรัพย์สมบัติราวน้ำมหาสมุทรทะเลมาจากไหน นอกจากจิตใจที่เต็มไปด้วยความรักความเอ็นดูยิ่งกว่าน้ำมหาสมุทรทะเลหลวง ไม่มีวันเวลาลดราเหือดแห้งเท่านั้น

ลูกคนหนึ่งๆ ที่เกิดมานั้น ถ้าจะทำสถิติลงบัญชีจ่ายสำหรับลูกคนนั้นๆ ไว้ต้องหมดไปอย่างมากมาย จะตกใจไม่อาจรวมบัญชีจ่ายได้ เพราะมากต่อมากไหลออกทุกทิศทุกทาง ไม่นิยมหน้าแล้งหน้าฝนแต่ต้นจนอวสาน แต่ไม่มีพ่อแม่คนใดกล้าลงบัญชีไว้ เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นไม่มีคุณค่ายิ่งกว่าความรักความสงสารลูก ซึ่งเป็นเลือดเนื้อในหัวอกของตน ลองคิดดู พ่อแม่คนหนึ่งมีลูกกี่คนซึ่งจะต้องเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูกนั้นๆ กว่าจะเติบโตพอรู้เพียงสภาวะเป็นผู้เป็นคนกับเขา พอให้พ่อแม่เบาใจ

บ้าง แถมลูกบางคนยังเลี้ยงไม่มีวันเติบโตอีกด้วย คอยกัณฑ์แพะพ่อแม่อยู่ตลอดเวลาไปจนตายไปด้วยกัน

เราท่านผู้เป็นลูกจึงควรอายุตัวเองบ้าง อย่าถือว่าตัวฉลาดเกินพ่อแม่ครูอาจารย์เสียเรื่อย พระคุณของท่านครอบกระหม่อมจอมขวัญพวกเรามาแต่เริ่มแรกเข้าสู่ครุภรณ์จนถึงปัจจุบันนี้ ท่านจึงให้นามว่า พ่อแม่เป็นพรหมของบุตรทั้งหลาย คือรักก็รักด้วยความบริสุทธิ์ใจ เอ็นดูสงสารด้วยความบริสุทธิ์ใจ เสียสละเพื่อความอนุเคราะห์ทุกอย่างด้วยความบริสุทธิ์ใจทั้งสิ้น ไม่มีกมลมายาเคลือบแฝงอยู่เลย แม่ลูกๆ จะมีความเจริญรุ่งเรืองเพียงใด ความอาลัยสงสารของพ่อแม่ไม่เคยจืดจางไปเลย

เพราะฉะนั้น ลูกคนใดที่มีความอกตัญญูต่อพ่อแม่ที่มีพระคุณแก่ตน จึงเป็นลูกที่ฉิบหายล่มจม ทั้งที่เข้าใจว่าตนเจริญอยู่นั้นแล ไม่มีทางเจริญรุ่งเรืองเช่นมนุษย์ธรรมทั้งหลายที่เป็นความชุ่มเย็น มีสมบัติเงินทองก็เท่ากับมีไฟเผาบ้าน เผาหัวใจอยู่ตลอดเวลา เพราะการทำลายแดนเกิด ผลต้องเป็นบาปอย่างหนักไม่มีใครช่วยได้ นี่เป็นหลักธรรมอันถูกต้องตายตัวมาตั้งแต่เดิมที่ปราชญ์ท่านสอนไว้ ใครไม่ยอมตกนรกทั้งเป็น จงรู้จักบุญคุณและเป็นบุตรกตัญญูทวดเวที่ต่อท่าน ย่อมจะเจริญรุ่งเรืองเยี่ยงมนุษย์พลเมืองดีทั้งหลาย

ธรรมท่านสอนให้คนรู้จักบุญคุณของท่านผู้มีคุณแก่ตน มีพ่อแม่ครูอาจารย์เป็นต้น ใครที่เคยเลี้ยงดูเรามา ครูอาจารย์ใดที่เคยอบรมสั่งสอนเรามา เราควรเคารพนับถือท่านและช่วยเหลือท่านในเวลาจำเป็น ไม่ทำตัวแข็งกระด้าง ไม่ทะนงตน ไม่อวดตนว่ามีความรู้และฐานะสูง ควรระลึกในพระคุณท่านอยู่เสมอ ในฐานะเราที่เป็นลูกและเป็นลูกศิษย์ท่าน ระหว่างพ่อแม่กับครูอาจารย์ เราต้องถือว่าเป็นใหญ่กว่าเราเสมอ เช่นเดียวกับภูเขาแม้จะสูงขนาดไหน ย่อมจะอยู่ต่ำกว่าฝ่าเท้าของคนที่เดินขึ้นภูเขาอยู่โดยดี มีดพร้าแม้จะคมกล้าเพียงไรย่อมปราศจากหินลับไปไม่ได้ ลูกศิษย์จะมีความรู้สูงส่งเพียงไร ก็ย่อมไปจากครูอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทให้ ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้เคารพพ่อแม่ครูอาจารย์เป็นพื้นฐานของมนุษย์ผู้ดีทั้งหลาย

คนดีที่โลกผู้ดีทั้งหลายชมเชย ย่อมเป็นผู้อ่อนโยนทางมรรยาท รู้จักสูงรู้จักต่ำ รู้จักความเป็นผู้ใหญ่ผู้น้อย รู้จักสัมมาคารวะซึ่งกันและกัน เพราะมนุษย์เราไม่เหมือนสัตว์ ย่อมถือความเคารพนับถือกันเป็นจารีตประเพณี เฉพาะอย่างยิ่งเมืองไทยเรานับถือพระพุทธศาสนาและถือความเคารพเป็นสำคัญ เช่นพระแม่บัวชในเวลาเดียวกัน แต่ก่อนกันเล็กน้อยก็ต้องเคารพกัน ถือผู้บวชก่อนเป็นอาวุโสคือแก่กว่า ผู้บวชทีหลังย่อมเป็น ถันเต คือ อ่อนกว่าและเคารพกันเป็นลำดับลำดับไม่ถือตัว จะออกมาจากตระกูล

ใดก็ต้องปฏิบัติตนตามหลักธรรมวินัย คือเคารพต่อผู้บวชก่อนเสมอ เว้นเฉพาะกรณีที่ควรเว้นเท่านั้น แต่จะขอผ่านไปไม่อธิบาย เวลาไม่พอ

ปัจจุบันนี้สังคมกำลังวุ่นวาย ไม่ว่าจะที่ไหนอยู่ตามๆ กันไปหมดแทบไม่เป็นผู้เป็นคน ปรากฏแต่สิ่งแสลงตาแทงใจให้ขุ่นมัว เด่นด้วยความเห็นแก่ตัว พวกพ้องของตัวเอง เด่นด้วยความโลภ โทโส โมโหเข้าซังกุงเป็นส่วนมาก ทั้งนี้เพราะจิตใจวุ่นวาย ขาดการอบรมในทางที่ถูกที่ควร ถึงได้พาคนให้เดือดร้อนวุ่นวายมาก แต่ใจคนร้อนไม่เหมือนใจของสัตว์ร้อน ฉะนั้นความกระทบกระทั่งอนิจจังมีมาก หากใจได้รับการอบรมด้วยศีลด้วยธรรมบ้างพอประมาณ ย่อมจะเกิดความสงบสุขได้ไม่วุ่นวายนัก ที่เกิดความเดือดร้อนระส่ำระสายแทบจะหาที่ยับยั้งตั้งตัวไม่ได้ ก็เพราะจิตใจขาดการอบรมในทางที่ดีคือศีลธรรม

เฉพาะเมืองไทยเราเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ซึ่งควรจะได้รับ การอบรมศีลธรรมพอประมาณ พ่อแม่ของเราก็เป็นคนวัด เป็นลูกศิษย์พระเรื่อยมาแต่ปู่ย่าตายายจนถึงปัจจุบัน เราเกิดมาก็เกิดจากพ่อแม่ซึ่งเป็นลูกของพระ เราควรจะได้เป็นลูกเป็นหลานพระบ้าง เข้าใกล้พระใกล้สงฆ์ศึกษาปฏิบัติศีลธรรมกันบ้าง พอเป็นน้ำเลี้ยงหัวใจที่แห้งผากจากธรรม มีแต่ความโลภโกรธหลงเข้าจับจองเต็มหัวใจ ใจจึงมักเป็นไฟประจำตน อยู่เสมอ การเห็นห่างจากวัด จากศีลธรรม ไม่ใช่ของดี เพราะเป็นการลดคุณค่าของใจคุณค่าของตัวเอง ให้ด้อยลงโดยลำดับ ส่วนโทษทัณฑ์นับวันทวีรุนแรงขึ้น เราและโลกก็นับวันจะร้อนเป็นไฟไปตามๆ กัน จนหาความสงบเย็นไม่เจอ

ศีลธรรมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก คนไม่สนใจกับศีลกับธรรม จิตใจย่อมไม่มีหลักยึด และเป็นไปอย่างเลื่อนลอยทั้งปัจจุบันและอนาคต คุณค่าของคนก็สักแต่ซื่อหาความจริงสาระไม่มีในตัวคน หากเรามาโดนเข้าเช่นนี้ใครจะคิดอย่างไรบ้าง เพราะใครๆ ไม่ปรารถนาความเคັงคว้าง ไม่มีความหมายภายในตัว เมื่อเป็นเช่นนั้น ซึ่งใครไม่ปรารถนาอยู่แล้ว ก็ควรปฏิบัติรักษาตัวด้วยความดีงาม คือศีลธรรม เพื่อเป็นเครื่องค้ำประกันความมีคุณค่าสาระของตนเสียแต่บัดนี้ ซึ่งยังเป็นกาลอันควรอยู่ จะไม่เสียใจภายหลัง การขาดศีลธรรมภายในใจไม่เพียงอยู่เฉยๆ สบายๆ แต่จะเป็นการเพิ่มพูนความชั่วทั้งหลายให้มากขึ้นในเวลาเดียวกัน ผลแห่งความชั่วจะแสดงสิ่งไม่พึงปรารถนาขึ้นกับใจ และเหยียบย่ำทำลายใจให้เกิดความทุกข์ทรมานต่างๆ ที่ไม่คาดฝัน

ศาสนธรรม คือเครื่องส่งเสริมหนุนผู้นับถือและปฏิบัติ ให้เป็นคนดีมีหลักเกณฑ์ภายในตัว และหน้าที่การงานทุกแผนก ยังผู้ปฏิบัติตามให้มีความสงบเย็น มีเหตุมีผลต่อกิจการทั่วไป ไม่มีบทรใดแฉฉ้อแสดงการกดถ่วงโลกให้ด้อยความเจริญดังที่มีปัญหาขัดแย้งกับธรรมอยู่เสมอมา การเข้าใจเช่นนั้นคือความไม่เข้าใจศาสนา ไม่เข้าใจ

ธรรมอันแท้จริง จึงตำหนิติเตียนแบบผิด ๆ ถูก ๆ สุ่ม ๆ เตาะ ๆ ซึ่งเป็นการทำลายตนมากกว่า การทำลายตนนั้นไม่จำเป็นต้องนำศาสนามาเป็นเครื่องมือก็ได้ถ้าสมัครใจอยากทำ เพราะศาสนามีได้เป็นเครื่องมือของการทำชั่ว แต่เป็นเครื่องมือในการทำดีเพื่อคนดีต่างหาก

หลักของพุทธศาสนาเกิดจากท่านผู้วิเศษเหนือสามัญชนธรรมดา คือพระพุทธเจ้า เพราะคนทั้งหลายมีกิเลสเต็มตัว การมีกิเลสเต็มตัวจะว่ามีความชั่วเต็มใจก็ไม่น่าจะผิด แต่พระพุทธเจ้าไม่มีกิเลสภายในพระทัยคือใจ เป็นพระทัยที่บริสุทธิ์ การนำธรรมออกสั่งสอนโลกจึงนำออกด้วยความบริสุทธิ์ สอนด้วยความบริสุทธิ์และถูกต้องแม่นยำ โดยมีพระเมตตาเป็นพื้นฐานในพระทัย จึงไม่มีคำพูดของผู้ใดที่จะถูกต้องแม่นยำยิ่งกว่าพระวาจาของพระพุทธเจ้า การสั่งสอนโลกก็สอนตรงต่อความจริงและถึงจุดที่หมาย แต่ธรรมขั้นต้นจนถึงวิมุตติพระนิพพาน ศาสนธรรมจึงเป็นเครื่องส่งเสริมสัตว์โลกผู้ปฏิบัติตามให้ถึงความเจริญรุ่งเรืองโดยลำดับ ไม่มีการกีดขวางหรือทำลายศาสนา

ฉะนั้น ศาสนธรรมจึงเป็นจุดรวมหัวใจของพุทธศาสนิกชน นับแต่พุทธกาลมาตลอดปัจจุบัน ไม่ยังผู้นับถือให้ผิดหวังทั้งเหตุและผลแต่ต้นจนอวสาน ไม่มีคำพูดใดของท่านผู้ใดจะทรงมัชฌิมาเสมอต้นเสมอปลายได้ ดังพระวาจาของพระพุทธเจ้าที่สั่งสอนเวไนย ฉะนั้น พุทธบริษัทจึงตายใจในการนับถือและปฏิบัติตามตลอดมา

กรุณาทุกท่านทำความเข้าใจระหว่างตนกับศาสนา คำว่าศาสนานั้นอยู่ที่ไหนกันแน่ ศาสนาอันแท้จริงคืออะไรและอยู่ที่ไหนเวลานี้ ใครจะเป็นผู้ทำลายศาสนาและฟื้นฟูศาสนา การทำลายศาสนานั้นทำลายที่ไหน และการเจริญของศาสนาจะเจริญกันที่ไหน จึงจะถูกตามจุดความจริง จะขอเรียนชี้แจงให้ท่านทั้งหลายทราบถึงการทำลาย และการเจริญศาสนา อันเป็นจุดความจริงทั้งสองอย่าง

การทำลายและฟื้นฟูศาสนานั้น จะทำลายและฟื้นฟูที่ไหน ถ้าไม่ทำลายและฟื้นฟูที่ตัวเราเองอันเป็นที่สถิตของศาสนา เพราะพระพุทธเจ้าผู้รู้จริงเห็นจริง ทรงสอนศาสนาในที่ใจมนุษย์เรานี้เท่านั้น ที่มีอยู่ในคัมภีร์ไบเบิลก็เป็นเพียงตำราของศาสนา ศาสนาอันแท้จริงอยู่กับตัวเราตัวท่านผู้นับถือและปฏิบัติต่างหาก ถ้าจะเทียบเพื่อหาความจริงกันแล้ว คัมภีร์ไบเบิลเป็นตำราศาสนาเช่นเดียวกับตำรายาที่ซื้อบอกขายนานต่าง ๆ ให้เอายานิดนั้นกับยานิดนั้นมาผสมกันแก้โรคประเภทนั้น ๆ เป็นต้น ด้วยยาแท้ต้องไปเอาที่อื่น ส่วนตำราเป็นแต่ซื้อบอกเท่านั้น เพราะยาแท้ไม่มีในตำรา

ศาสนาอันแท้จริงมิใช่ตำราและไม่อยู่ในตำรา แต่อยู่กับคนผู้นับถือและปฏิบัติศาสนา บรรดา คัมภีร์ไบเบิลที่จารึกธรรมนั้นท่านก็เรียกว่าศาสนา เรียกว่าพระธรรมเหมือนกัน โดยเป็นธรรมนอก ธรรมใน คือธรรมนอกตัว ธรรมในตัวเรา รวมทั้งสอง

ท่านก็ว่าศาสนาเช่นกัน ท่านมิได้ประมาททั้งศาสนานอกและศาสนาในที่สถิตอยู่กับตัวเรา ท่านเคารพเสมอทั้ง เพราะก่อนจะรู้จะเข้าใจศาสนาภายในตัวโดยลำดับ จนรู้แจ้งแทงตลอดสังขารภายในตัว ก็อาศัยคัมภีร์ไบเบิลอันซับซ้อนแนวทางหรือวิธีปฏิบัติต่างๆ ไม่เช่นนั้นก็ปฏิบัติไม่ถูก

ศาสนาอันแท้จริงนั้นอยู่ที่เราท่านผู้ปฏิบัติรักษา ฉะนั้น การทำลายศาสนาก็ชื่อว่าเราทำลายตัวเราเองเช่นกัน การปฏิบัติศาสนาให้เจริญก็ต้องปฏิบัติที่ตัวเราเองเช่นกัน คือเจริญด้วยความประพฤติ ทางกายก็ทำให้ถูกต้องดีงาม สมกับเราเป็นพลเมืองดีของชาติ และเป็นพุทธบริษัทของพระพุทธเจ้า ทางวาจาก็พูดให้มีเหตุผลมีต้นมีปลายมีจุดหมาย มีสาระสำคัญที่ควรยึดถือเป็นคติเตือนใจของผู้ฟัง พูดมีจุดมีหมาย ไม่พูดเลื่อนลอยหาความจริงสิ่งสาระไม่ได้ การพูดเป็นสิ่งสำคัญ พูดให้เป็นก็ได้พูดให้ตายก็ได้ คือพูดเป็นสารประโยชน์ และพูดทำลายตัวและผู้อื่นให้เกิดความเสียหายไม่มีประมาณ ปากจึงเป็นต้นเหตุสำคัญในตัวตน เพราะแสดงออกง่ายกว่าทางกายและทางใจ

ทางใจก็คิดอ่านด้วยความดีก่อนระบายนอกมาทางกายทางวาจา ตลอดการกระทำกิจการต่างๆ ควรคิดอ่านคำนึงผลได้ผลเสียด้วยดีก่อนค่อยทำลงไป หากจะผิดพลาดบ้างก็สุดวิสัย ยิ่งดีกว่าที่ไม่คิดใคร่ครวญเสียเลย การคิดอ่านด้วยดีแล้ว ถ้าเห็นไม่สมควรก็งดทันทีไม่ฝ่าฝืน จะเคยต่อนิสัย ต่อไปจะเป็นคนปลอดภัยแหวกแนวหักห้ามไม่อยู่ ส่วนมากที่เสียไปเพราะทำตามใจชอบ ไม่มีเหตุผลเป็นเครื่องทดสอบใคร่ครวญทำไปๆ จึงเสียไปวันละเล็กละน้อย สุดท้ายกลายเป็นเรื่องใหญ่ยิ่งกว่าภูเขา การทำลายศาสนาก็คือการทำลายตนด้วยความประพฤติ ความรู้ความเห็นที่ไม่ดีนั้นแล นอกจากนั้นยังเลี่ยมสอนคนอื่นให้ทำไม่ดีเหมือนตนด้วย ที่เรียกว่าทำลายตนด้วย ทำลายผู้อื่นด้วย

การที่ท่านสอนให้คนประพฤติดีปฏิบัติชอบ ก็เพื่อให้คนมีความสุขสงบร่มเย็นนั่นเอง ทั้งนี้เพราะความดีก็อยู่ที่คน ความถูกต้องก็อยู่ที่คน ความเป็นสุขและร่มรื่นอันเป็นตัวผลจึงอยู่ที่คน ศาสนาจึงสอนลงที่มวลมนุษย์ การทำลายศาสนาจึงเป็นการทำลายมวลมนุษย์โดยตรง การปฏิบัติศาสนาจึงเป็นการส่งเสริมตนให้เป็นสุขและเจริญรุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรม ถ้าต่างคนสนใจปฏิบัติตามหลักธรรมโดยทั่วกัน โลกจะเป็นโลกที่ร่มเย็นผาสุกและน่าอยู่กว่าที่เป็นอยู่มากมาย เพราะความผาสุกร่มเย็นทั้งส่วนย่อยและส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับศีลธรรมทางใจและวัฒนธรรมทางความประพฤติ มากกว่าด้านวัตถุที่กระสันดิ้นรอนจนเลยขอบเขต ซึ่งผลมักเป็นความทุกข์เดือดร้อน ไม่ค่อยเจอความสุขสมหวังกับสิ่งที่ปรารถนาต้องการ

อันวัตถุต่างๆ นั้นพอหาได้ไม่ขาดแคลน ใครขยันหาหากก็ได้มาก จนกลายเป็นเครื่องส่งเสริมให้ไม่รู้จักเมืองพอดีพอดีมีความสุขเย็นใจบ้าง แต่ศีลธรรมภายในใจนั้นรู้สึกขาดแคลนมากเวลานี้จนน่าวิตก ถ้ายังจะขาดมากกว่าที่เป็นอยู่เวลานี้ และจิตใจเหือดแห้งจากศีลธรรมมากเข้า โลกจะทนทรงตัวสงบสุขอยู่ได้อย่างไร น่าจะแสดงออกเพื่อเอาตัวรอดทางใดทางหนึ่ง แต่ทางออกนั้นๆ กลัวจะเป็นทางช่วยเสริมทุกข์ให้กำเริบรุนแรงยิ่งขึ้นจนแก้ไขไม่ไหว ตามหลักความจริงแล้ว ศีลธรรมเท่านั้นจะเป็นเกาะเป็นที่ยึดของจิต เป็นที่ร่มเย็นของโลกไม่มีสิ่งใดยิ่งไปกว่า จึงขอฝากศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติไทยเราไว้กับท่านทั้งหลาย เพื่อไปนำไปปฏิบัติด้วยความรักสงวนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กฎหมายเครื่องปกครอง อันเป็นสมบัติล้ำค่าของเราแต่ละคน

ชาติตั้งอยู่ได้ คนไทยก็พลอยอยู่ได้ด้วยอิสสระเสรี หากชาติล่มจม พวกเราก็พลอยล่มจมไปด้วยแม้ยังไม่ตาย เพราะขาดหลักประกันเป็นอิสระ เราเกิดจากพ่อแม่ มีพ่อแม่เป็นผู้ปกครองให้ความร่มเย็นผาสุก ชาติไทยเราก็เกิดจากความมีพระมหากษัตริย์สืบทอดกันมา แต่เริ่มแรกตั้งเป็นชาติไทยเป็นเมืองไทยขึ้นมา จึงกรุณาพร้อมใจกันสงวนรักษาและเทิดทูนมหาสมบัติเหล่านี้ไว้ ด้วยความสามัคคี รักชาติ รักศาสนา รักพระมหากษัตริย์ รักรัฐธรรมนูญและรักขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ และรักษาไว้อย่าให้อันตรธานฉิบหายไปเสีย ทั้งที่คนไทยผู้เป็นเจ้าของยังอยู่ เหล่านี้คือหัวใจของชาติไทยเราที่ทุกคนพึงทะนุถนอมจนหัวใจชาติดับ กิจใดการใดก็ตามที่จะทำลายคนหมู่มากให้เดือดร้อนเสียหาย พึงระวังกิจการนั้นๆ อย่าเสาะ อย่าแสวง อย่าเรียน อย่าทำ เพราะเป็นการทำลายสมบัติอันใหญ่หลวงให้ล่มจมฉิบหาย

ไม่มีใครจะรักเราและพึงเป็นพึ่งตายกันได้ยิ่งกว่าคนในชาติจะพึ่งกัน แม้ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่ความเกี่ยวโยงกันนั้นบ่งบอกอย่างชัดเจนอยู่แล้วว่า เราคือชาติไทยด้วยกันทั้งเด็กผู้ใหญ่ ทั้งหญิงและชาย เฒ่าแก่ปานกลาง รวมสมบัติทั้งประเทศเป็นของคนไทยทั้งชาติ จึงกรุณารักเนื้อหนังอวัยวะคือชาติของตนยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ความรักกัน ความสามัคคีกันเท่านั้น ที่จะเป็พลังรักษาชาติให้มั่นคงจีรังถาวรสืบไปตลอดกาล อย่าหลงกลหลอกลวงต่างๆ ยิ่งกว่าความรักชาติ รักความสามัคคีในชาติของตน นี่เป็นหลักประกันความอยู่รอดของชาติเรา ศีรษะของคนของชาติเป็นสิ่งที่สูงส่งและมีคุณค่ามาก ระวังอย่าให้คนฉลาดยื่นไม้ยัดใส่มือตีหัวกันและกัน ซึ่งเท่ากับตีหัวเราเองที่ควรระวังอย่างยิ่งกว่าสิ่งใด

ในอวสานแห่งการอบรมนี้ หวังใจว่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายพอประมาณ ขอความสามัคคีแห่งชาติจงเป็นพลังภายในใจของทุกท่าน จงพากันปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นปีกแผ่นมั่นคงสืบไป ด้วยความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรม

บุญ เป็นแรงดันให้เกิดความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานทุกด้าน ที่จะเป็นประโยชน์
ตนและสังคมที่เราอาศัย ให้มีความจริงยั่งยืนสืบไปตลอดกาล สูดท้ายแห่งการแสดง
ธรรม ขอความสวัสดิมงคล จงดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความสุขความเจริญ
โดยทั่วกัน เทอญฯ